

Перелік джерел посилання

1. Качурін С. Г. Системи тактичних прийомів відібрання експериментальних зразків почерку та підписів. *Право України*. 2007. № 7. С. 81—85.
2. Галаган В. І., Козак О. В. Процесуальний порядок і тактика отримання зразків для експертизи у кримінальному провадженні України : монографія. 2-ге вид., перероб. та допов. Краматорськ, 2015. 224 с.
3. Антонюк П. Є. Організаційно-тактичні аспекти примусового відбирання біологічних зразків у особи в кримінальному провадженні. *Криміналістичний вісник*. 2017. № 1 (27). С. 38. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/16430/1/Visnik_1-27-2017-34-39.pdf (дата звернення: 10.08.2023).
4. У підозрюваних у вбивстві Бузини у «найменш інвазивний спосіб» відбирали біологічні зразки / Конфлікти і закони. 12.07.2016. URL: <https://k-z.com.ua/ukrayna/38686-u-pidozryuvanikh-u-vbivstvi-buzini-u-najmensh-invazivnij-sposib-vidbirali-biologichni-zrazki> (дата звернення: 10.08.2023).
5. Медики: у Медведька і Поліщука безліч травм після «допиту» / Українська правда. 13.07.2016. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2016/07/13/7114652/> (дата звернення: 10.08.2023).

**Призначення та проведення експертизи матеріалів і засобів
відео- та звукозапису під час розслідування втручання
в діяльність захисника або представника особи**

Андрій Антошук,

канд. юрид. наук, доц., Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5088-4372>, e-mail: antoshchuk2015@gmail.com

Діна Русанівська,

Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна

Виокремлено перелік питань і завдання, які необхідно розв'язати у разі призначення та проведення експертизи матеріалів і засобів відео- та звукозапису під час розслідування втручання в діяльність захисника або представника особи.

Ключові слова: експертиза матеріалів і засобів відео- та звукозапису; діяльність захисника; втручання в діяльність; спеціальні знання.

**Appointment and Execution of Forensic Audio-Video Examination in Investigating
Interfering Offences Against Legal Representatives' Actions**

Andrii Antoshchuk, Dina Rusanivska

This article has outlined the scope of aims and issues to be resolved for the appointment and execution of forensic examination during investigating interfering offences against legal representatives.

Keywords: audio-video devices and audio files forensic examination; legal representative's acting; interference; specialized knowledge.

Спеціальні знання тісно пов'язані із застосуванням науково-технічних і техніко-криміналістичних засобів. У Кримінальному процесуальному кодексі України (далі — *КПК України*) про спеціальні знання йдеться у ст. 71 («Спеціаліст») і у ст. 242 («Підстави проведення експертизи»), де зазначено, що експертизу проводить експертна установа, експерт або експерти, яких залучають сторони кримінального провадження або слідчий суддя за клопотанням сторони захисту у випадках і порядку, передбачених ст. 244 КПК України, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання [1].

Водночас у науковій літературі немає однозначної відповіді на питання про форми використання спеціальних знань у процесі розслідування втручання в діяльність

захисника або представника особи. Аналізування кримінальних проваджень довело, що важливою формою застосування спеціальних знань у кримінальних провадженнях, розпочатих за фактом утручання в діяльність захисника або представника особи, є залучення експерта та проведення експертизи. Особливе місце у розслідуванні таких кримінальних проступків посідають криміналістичні експертизи: почеркознавча (рукописних текстів і підписів, вилучених під час обшуку або огляду, які належать до предметів кримінального провадження (державна таємниця, конфіденційна інформація та ін.)); технічна експертиза документів, які становлять адвокатську таємницю; дактилоскопічна (сліди, вилучені під час огляду, обшуку приміщень; сліди, залишені на документах, інших предметах); фототехнічна (фотоматеріали, вилучені під час огляду, обшуку); матеріалів і засобів відео- та звукозапису (фонограма запису розмов; оригінальний пристрій, яким фонограму зафіксовано, додаткове обладнання). Окрім цього, доволі часто проводять комп'ютерно-технічну експертизу для встановлення слідів кримінального проступку або іншої значущої для кримінального процесу інформації.

Зважаючи на практику розслідування втручання в діяльність захисника або представника особи, розглянемо окремі аспекти призначення та проведення експертизи матеріалів і засобів відео- та звукозапису. Доволі часто під час досудового розслідування втручання в діяльність захисника або представника особи в разі огляду мобільного телефону слідчі виявляють аудіофайли, під час прослуховування яких чутно розмову двох осіб — захисника / представника з підозрюваним. Водночас підозрюваний заперечує факт такої розмови. У зв'язку з тим, що такі файли містять фонограмні розмови, виникає потреба з'ясувати, чи справді підозрюваний брав участь у зафіксованій на фонограмі розмові та які саме слова та фрази він вимовив. У цьому разі призначають експертизу матеріалів і засобів відео- та звукозапису, за допомогою якої можна визначити, чи містить наданий на дослідження аудіофайл ознаки монтажу та чи брав підозрюваний, захисник участь у зафіксованій на фонограмі розмові, які конкретно слова та фрази він вимовив (згідно із наданою стенограмою розмови), що безпосередньо впливають на протидію законній діяльності захисника або представника особи. Для цього експертові слід надати відповідний носій інформації, який містить файл, що підлягає дослідженню; оптичний носій (лазерний диск) у паперовому конверті, який містить відеозапис проведення допиту журналіста (або його близьких родичів, членів сім'ї); оптичний носій (лазерний диск) у паперовому конверті, який містить відеозапис проведення допиту підозрюваного; копію протоколу огляду зі стенограмою файлу, який надано на дослідження, а також (за потреби) матеріали кримінального провадження [2, с. 173].

Тому експертизу матеріалів і засобів відео- та звукозапису проводять зазвичай для розв'язання таких завдань: ідентифікації голосу; виключення монтажу, тобто штучного створення розмови на магнітній стрічці (шляхом склеювання стрічки, електроакустичного або цифрового монтажу тощо); установлення кількості учасників розмови; виявлення ознак інсценування розмови; з'ясування приміщення або місця, у якому могла відбуватися записана розмова; визначення апаратури, яку використовували для звукозапису, та ін. Необхідність призначення такої експертизи пояснюється тим, що обвинувачений може в суді повністю відкинути автентичність аудіозапису зі своїм голосом. Особливо це важливо, коли звукозапис є одним із важливих елементів в системі доказів вини особи на втручання в діяльність захисника або представника особи. У цьому разі (якщо у провадженні не проведено експертизи на предмет виключення монтажу) суду буде доволі складно оцінити цей вид доказу, оскільки він має певні технічні параметри [3, с. 208—209].

Водночас варто пам'ятати, що істинність висновків — це правильне й адекватне відображенням суб'єктом (експертом) результатів проведеного дослідження та проміжних висновків, які цілком вичерпують предмет пізнання. Критерієм істинності, як відомо, є практика. Проте експертна практика характеризується не тільки

пізнавальною, а й розумовою діяльністю, а також наявністю набутого досвіду, впливом суспільної практики на формування внутрішніх настанов експерта тощо, що дає змогу під час оцінки експертом висновків визначити кореляцію й достатність ознак, що характеризують досліджуваній об'єкт і відображають його зміст.

Перелік джерел посилання

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 10.08.2023).
2. Ковтун О. В. Слідчі (розшукові) дії як засоби збирання доказів про злочини, пов'язані із перешкоджанням законній професійній діяльності журналістів: окремі проблемні аспекти. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 6. С. 167—174.
3. Шумейко Д. О. Розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 240 с.

Динаміка руйнування меланіну волосся різних видів тварин за його обробки розчином перексиду водню

Дмитро Асхабов,

ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: http://orcid.org/0009_0007_0940_6575, e-mail: royjonsjunior257@gmail.com

Вікторія Булавина,

ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: http://orcid.org/0000_0001_8746_96793, e-mail: viktoriyabulavina84@gmail.com

Руслан Колобнєв,

ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: http://orcid.org/0000_0002_4343_4728, e-mail: kolobnev@ukr.net

Визначено оптимальний час оброблення волосся та його фрагментів для виявлення малюнка кутикули. Зазначено, що у випадках дослідження малюнка кутикули волосся та його фрагментів світлих кольорів не завжди необхідно проводити оброблення перексидом водню або робити зліпки кутикули.

Ключові слова: меланін; волосся; малюнок кутикули; перексид водню.

Melanin Degradation Dynamics in Hair of Various Animal Species upon Treatment with Hydrogen Peroxide Solution

Dmytro Askhabov, Victoriya Bulavina, Ruslan Kolobnev

The optimal processing duration for hair and its fragments to reveal the cuticle pattern has been established. It should be noted that when studying the cuticle pattern of light-colored hair and its fragments, it is not always necessary to apply hydrogen peroxide treatment or create cuticle imprints.

Keywords: melanin; hair; cuticle pattern; hydrogen peroxide.

Відомо, що для руйнування меланіну використовують реакцію Фентона. Під час обробки волосся тварин перексидом водню останній взаємодіє з іонами металів (Fe^{3+} і Cu^{2+}) меланіну волосся із утворенням гідроксильного радикалу (OH), гідропероксильного радикалу (HO_2) та супероксид-аніону (O^{2-}), які призводять до руйнування меланіну [1, 2, 3, 4].

Наукова новизна даного дослідження полягає у використанні запропонованих схем обробки волосся розчином перексиду водню і дає змогу дослідити кутикулу волосся з великою кількістю пігменту без необхідності виготовлення зліпків кутикули.

Об'єктами дослідження було остьове та пухове волосся чорного, темно-коричневого, темно-сірого кольорів, а також його фрагменти таких видів тварин: кози свійської (*Capra hircus*), kota свійського (*Felis silvestris catus*), собаки свійської (*Canis domesticus*) та свійської свині породи в'єтнамська вислобрюха (*Sus scrofa domesticus*).